

Algoritmuselmélet

Dinamikus programozás

Katona Gyula Y. / Vizer Máté

Számítástudományi és Információelméleti Tanszék
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Maximális hosszú növekvő intervallum

Input: $A[1 : n]$ különböző egész számokból álló tömb

Output: Egy maximális méretű $A[i, j]$ résztömb hossza, aminek az elemei növekszenek

Példa: A 7, 5, 2, 8, 9, 3, 1, 6, 4 tömbben
egy maximális hosszú növekvő intervallum a 2, 8, 9.
Négy hosszú növekvő intervallum nincs.

```

1: procedure MNI( $A[1 : n]$ )
2:    $hossz := 1$  ▷ az utolsó növekvő intervallum hossza
3:    $max := 1$  ▷ az eddigi leghosszabb
4:   for  $i = 2$  to  $n$  do
5:     if  $A[i] > A[i - 1]$  then
6:        $hossz := hossz + 1$  ▷ az aktuális intervallum nőtt
7:     else ▷ az aktuális intervallum vége
8:       if  $max < hossz$  then
9:          $max := hossz$ 
10:      end if
11:       $hossz := 1$  ▷ új intervallum kezdődik
12:    end if
13:  end for
14:  if  $max < hossz$  then
15:     $max := hossz$ 
16:  end if ▷ ha az utolsó intervallum a leghosszabb
17: end procedure

```

Lépésszám: $O(n)$

Maximális hosszú növekvő részsorozat

Input: $A[1 : n]$ különböző egész számokból álló tömb

Output: Egy maximális méretű növekvő részsorozat
 $A[i_1] < A[i_2] < \dots < A[i_k]$ ($i_1 < i_2 < \dots < i_k$) hossza.

Példa: A 9, 5, 2, 8, 7, 3, 1, 6, 4 tömbben egy maximális hosszú növekvő részsorozat a 2, 3, 6 és a 2, 3, 4 is.

Négy hosszú növekvő részsorozat nincs.

Ötlet: A leghosszabb $A[j]$ -re végződő részsorozat vagy csak $A[j]$ -ből áll, ha nincsen ennél kisebb korábbi elem vagy egy korábbi i -nél végződő monoton növekvő folytatása, amennyiben $A[i] < A[j]$.

Definíció

$L[i] :=$ a leghosszabb $A[i]$ -re végződő részsorozat hossza.

Maximális hosszú növekvő részsorozat

Lemma

$$L[j] := 1 + \max\{L[i] \mid i < j \text{ és } A[i] < A[j]\}$$

Bizonyítás.

Indukcióval: Ha lenne ennél hosszabb $A[j]$ -re végződő részsorozat, akkor ennek utolsó elemét elhagyva egy olyan részsorozatot kapunk, ami valamely $A[i] < A[j]$ -re végződik ($i < j$), de hosszabb, mint $L[i]$. Ez ellenmond annak, hogy az ilyenek maximumát számoltuk ki.

Lemma

A leghosszabb növekvő részsorozat hossza $\max\{L[i] \mid 1 \leq i \leq n.\}$

Bizonyítás.

A leghosszabb növekvő részsorozat valamelyik $A[i]$ -re végződik. Ezt biztos tekintetbe vesszük a maximumnál.

Maximális hosszú növekvő részsorozat

Hogyan találhatjuk meg egy maximális hosszú növekvő részsorozat elemeit?

- $L[j]$ kiszámolásakor jegyezzük fel, hogy melyik $L[i]$ -nél vette fel a maximumot.
- Legyen ez az $i = \text{előző}[j]$, ez egy leghosszabb $A[j]$ -re végződő részsorozat utolsó előtti eleme.
- Amikor a végén az összes $L[j]$ közül kiválasztjuk a maximumot, ott is jegyezzük meg, hogy melyik volt a maximális.
- Innen visszafelé lépkedve végignézhetjük a maximális részsorozat elemeit.

Maximális hosszú növekvő részsorozat

$i =$	1	2	3	4	5	6	7	8	9
$A[i] =$	9	5	2	8	7	3	1	6	4
$L[i] =$	1	1	1	2	2	2	1	3	3
előző[j] =	-	-	-	3	2	3	-	6	6

Például:

$$L[8] = 1 + \max\{L[2], L[3], L[6], L[7]\} = 1 + \max\{1, 1, 2, 1\} = 1 + 2 = 3$$

Leghosszabb növekvő részsorozat hossza:

$$\max\{1, 1, 1, 2, 2, 2, 1, 3, 3\} = 3$$

A maximum például $i = 8$ -nál van.

$\text{előző}[8] = 6$, $\text{előző}[6] = 3 \implies$ egy maximális növekvő részsorozat $A[3], A[6], A[8]$, azaz 2, 3, 6.

Maximális hosszú növekvő részsorozat

```
1: procedure MNR( $A[1 : n]$ )
2:    $L[1] := 1$ 
3:   for  $i = 2$  to  $n$  do
4:      $L[i] := 0$ 
5:     for  $j = 1$  to  $i - 1$  do
6:       if  $A[j] < A[i]$  és  $L[j] > L[i]$  then
7:          $L[i] := L[j]$ 
8:       end if
9:     end for
10:     $L[i] := L[i] + 1$ 
11:  end for
12:  return  $\max\{L[i] \mid 1 \leq L[i] \leq n\}$ 
13: end procedure
```

Lépésszám: $O(\sum_{i=1}^{n-1} i) + O(n) = O(n^2)$

Maximális összegű intervallum

Input: $A[1 : n]$ különböző egész számokból álló tömb

Output: Egy maximális összegű $A[i, j]$ résztömb összege

Ha minden $A[i] \geq 0$, akkor könnyű a feladat: $A[1 : n]$ lesz a maximális.

Példa: $-2, 1, -3, 4, -1, 2, 1, -5, 4$ esetén 6 a maximális összeg.

Ötlet: Mikor érdemes $A[i]$ -t hozzávenni az előző intervallumhoz és mikor nem?

Definíció

$L[i] :=$ a legnagyobb összegű $A[i]$ -re végződő intervallum összege.

Maximális összegű intervallum

Lemma

$$L[i] := \max\{A[i]; L[i - 1] + A[i]\}$$

Bizonyítás.

Ha az $A[i]$ -re végződő maximális összegű intervallum 1 hosszú, akkor az összeg $A[i]$. Különben az $A[i - 1]$ -re végződő maximális összegű intervallumhoz vesszük hozzá $A[i]$ -t. $\square$

Lemma

A maximális összegű intervallum összege $\max\{L[i] \mid 1 \leq i \leq n.\}$

Bizonyítás.

A leghosszabb növekvő részsorozat valamelyik $A[i]$ -re végződik. Ezt biztos tekintetbe vesszük a maximumnál. $\square$

Maximális összegű intervallum

$i =$	1	2	3	4	5	6	7	8	9
$A[i] =$	-2	1	-3	4	-1	2	1	-5	4
$L[i] =$	-2	1	-2	4	3	5	6	1	5

Például: $L[4] = \max\{A[4], L[3] + A[4]\} = \max\{4, -2\} = 4$

$L[7] = \max\{A[7], L[6] + A[7]\} = \max\{1, 6\} = 6$

Maximális összegű intervallum összege:

$$\max\{-2, 1, -2, 4, 3, 5, 6, 1, 5\} = 6$$

Lépésszám: $O(n) + O(n) = O(n)$

Dinamikus programozás

Optimalizálási feladatok megoldására használható módszer. Richard Bellman fejlesztette ki 1950 környékén részben a hadsereg megrendelésére. Az elnevezést a **jobb eladhatóság** miatt adta neki.

- Az eredetihez hasonló részfeladatokat tűzünk ki, ami lehet akár általánosabb is az eredeti feladatnál.
- A részfeladatokat általában kisebb inputra oldjuk először meg.
- A részfeladatok eredményét eltároljuk.
- Sorba rendezem a feladatokat úgy, hogy a későbbi feladatok megoldásánál fel tudjam használni a korábbiak eredményét.
- Az első néhány részfeladat legyen könnyen megoldható önmagában is.
- A későbbi feladatok eredményét a korábbiak eredményét felhasználva kapjuk. A részfeladatokat úgy határozzuk meg, hogy ez könnyen menjen.
- Az összes részfeladat megoldásából már könnyen megkapható az eredeti feladat megoldása.

Dinamikus programozás

Mire kell kitérni?

Részfeladatok: Fontos a pontos megfogalmazás.

Sorrend: Milyen sorrendben számoljuk ki a részfeladatokat.

Eleje: Mi az amit korábbi részfeladatok nélkül is ki lehet számolni.

Tovább lépés: Milyen összefüggéssel lehet a következő részfeladatot az előzőleg kiszámoltakból kiszámolni.

Végeredmény: Milyen összefüggéssel lehet a végeredményt az előzőleg kiszámoltakból kiszámolni.

Lépésszám: Mennyi az algoritmus lépésszáma.

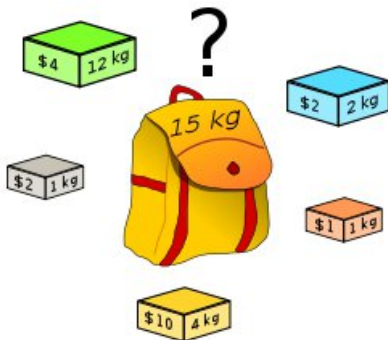
Jóság: Annak bizonyítása, hogy az algoritmus helyes eredményt ad.

Optimális megoldás keresése: Ez nem mindig elvárás. Hogyan találunk egy olyan megoldást, ami az optimumot adja.

Hátizsák probléma

Probléma

Adottak néhány tárgy, $s_1, \dots, s_m$ a tárgyak súlyai, $v_1, \dots, v_m$ a tárgyak értékei és C egy súlykorlát. (Minden érték pozitív egész.) Ki akarunk választani a tárgyaknak egy $I \subseteq \{1, \dots, m\}$ részalmazát, melyre teljesül, hogy $\sum_{i \in I} s_i \leq C$ és $\sum_{i \in I} v_i$ maximális. Mekkora lehet ez a maximum?

Hátizsák probléma, példa

	1	2	3	4
s=	4	7	5	2
v=	6	11	7	1
	↑		↑	

$$C = 10$$

$$I = \{1, 3\}$$

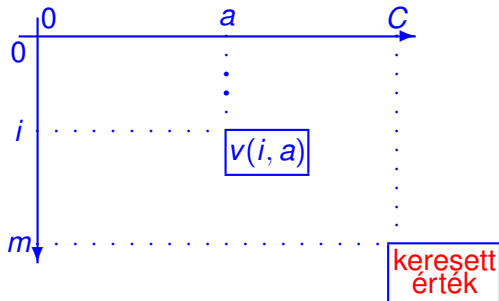
$$\sum_{i \in I} s_i = 9 \leq C$$

$$\sum_{i \in I} v_i = 13$$

Brute-force: $\Omega(2^m)$ lépés, ennyi részhalmaz van.

Hátizsák probléma megoldása

Először kisebb problémára oldjuk meg: $v(i, a)$ a maximális elérhető érték az $s_1, \dots, s_i$ súlyokkal, $v_1, \dots, v_i$ értékekkel és a súlykorláttal megadott feladatra. (részfeladatok)

$v(0, a) = 0 \forall a$ -ra $\Leftarrow$ Ha üres a hátizsák, nulla az összérték. (eleje)

$v(i, 0) = 0 \forall i$ -re $\Leftarrow$ Ha nulla méretű a hátizsák, nulla az összérték. (eleje)

cél $\rightarrow v(m, C)$ (végeredmény)

Hátizsák probléma megoldása

Az optimális pakolásnál vagy betesszük az i -edik tárgyat a hátizsákba, vagy nem.

- **Ha nem tesszük be:** A maradék a helyre pakoljunk minél nagyobb értéket az első $i - 1$ tárgyból: $v(i - 1, a)$. (jóság)
- **Ha betesszük:** A tárgy értéke v_i , súlya s_i . A maradék $a - s_i$ helyre pakoljunk minél nagyobb értéket az első $i - 1$ tárgyból: $v(i - 1, a - s_i)$.
Ha $a - s_i < 0$, akkor ez nem megy, ilyenkor 0 az összérték. (jóság)

$$v(i, a) = \max\{v(i - 1, a); v_i + v(i - 1, a - s_i)\}$$

(továblépés)

⇒ A táblázat soronként kitölthető ⇐ minden érték két felette levő sorban található értékből számolható. (sorrend)

Lépésszám: $O(Cm)$

C -től függ, nem $\log C$ -től, ami az input mérete, így ez **exponenciális idejű** algoritmus. Ha C sokjegyű szám, ez sok idő.

Hátizsák probléma, példa

	1	2	3	4
s=	4	7	5	2
v=	6	11	7	1

$$C = 10$$

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	0	0	0	0	6	6	6	6	6	6	6
2	0	0	0	0	6	6	6	11	11	11	11
3	0	0	0	0	6	7	7	11	11	13	13
4	0	0	1	1	6	7	7	11	11	13	13

Animáció

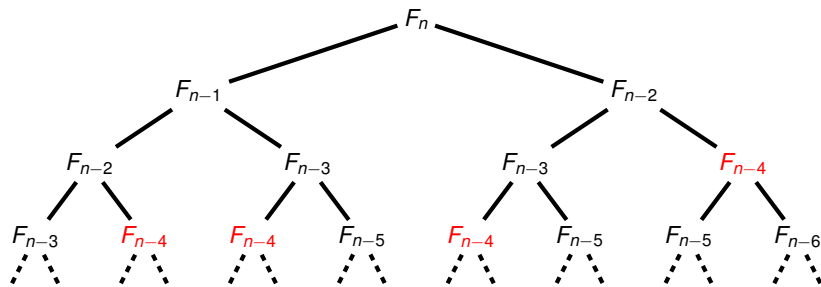
DP összehasonlítása a rekurzióval

A Fibonacci számok kiszámolása:

$$F_1 = F_2 = 1 \quad F_n = F_{n-1} + F_{n-2}$$

F_n dinamikus programozással (ami itt elég egyszerű) kiszámolható n összeadással.

DP összehasonlítása a rekurzióval

Fontos különbségek:

- A rekurzió egy-egy részfeladatot esetleg sokszor kiszámol, a dinamikus programozásnál mindent csak egyszer és az eredményt eltárolja.
- A rekurzió csak azokat számolja ki, ami feltétlen szükséges a végeredményhez. A dinamikus programozás minden részfeladatot kiszámol.